

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XLV. Definitio, divisio, & malitia scandali.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

tentant, cum militiæ non sint inscripti. Nec ipsos excusat dictum Tertulliani: *Contra publicos hostes omnis homo miles est.* Cum ne ipsi quidem milites inscripti id facere possint, nisi jussu Principis, vel Ducis militiæ, uti proximè dictum est. Si tamen rustici hostilium partium, rusticos nostros hostiliter persequerentur & spoliarent, isto casu Natalis Alexander licitum putat rusticis nostris, qui aliter satisfactionem obtinere non possunt, hostiles in agros excurrere, usque ad damnorum & injuriarum compensationem. Bello enim fervente, pars utraque consensum sui Principis habere præsumitur, ad sic repetenda sua, quæ aliter recuperari non possunt. Sed circa hoc dubito, an non requiratur expressa concessio Principis, sicut ad repræsaliam. Neque enim rustici id facere posse videntur, nisi jure repræsaliam, ad quam si non sufficiat præsumptus Principis consensus; nec ad illud sufficit.

Porro ad repræsaliam justam, requiri videtur expressa Principis concessio, ne aliqui repræsaliam nimis facile fiant. Cum tamen fieri non debeant, nisi magnâ consideratione, examinâtâ justitiæ causâ, cum cautela etiam, ne in personas innocentium nimis læviatur, & ne ad Clericos, seu personas Ecclesiasticas, vel earum bona repræsaliam extendantur. Id enim Gregorius X. cum Concilio generali Lugdunensi, sub pœna excommunicationis prohibet, cap. *pignorationes de injur. & damno dato in 6.*

441 Sextò, graviter peccant milites, qui ad militandum cuilibet Principi, etiam Catholico, sese offerunt cum indifferentia, nihil aliud quærentes, nisi militare illi qui plus vel ampliùs solvit. Quia isto factò suo satis ostendunt, parum sibi curæ esse, justo an injusto bello se addicant, seque avaritiæ potius quàm justitiæ militare.

442 Septimò, graviter peccant in bello cives vel rustici, qui istos vel illos milites spoliant vel occidunt; eo prætextu, quòd ab aliis ejusdem cohortis, legionis, vel exercitûs, vel ipsimet, vel alii ad ipsos aliquo modo spectantes vexati, spoliati, vel occisi fuerint. Graviter (inquam) peccant contra justitiam. Tum quia sine legitima potestate hoc faciunt. Tum quia ista est vindicta in eos qui non peccaverunt. Tum quia causa sunt injusta damnorum, quæ aliis civibus vel rusticis ejusdem oppidi vel pagi evenire solent, à militibus, qui commilitonum suorum injurias ulcisci solent.

443 Octavò, graviter peccant contra justitiam cives & rustici, qui merces suas militibus carius vendunt quàm aliis.

444 Nonò, graviter etiam utrique peccant contra justitiam, dum res alienas à militibus furto sublatas emunt: tametsi emere possint res quas milites Principis aut Ducis jussu surripuerunt, ne iis hostilis exercitus uteretur, ut sunt grana, arma, equi, pabula equo-

rum, &c. Isto namque casu, jure gentium, militum efficiuntur. Peccant similiter contra justitiam, dum res à militibus furto sublatas, discedente exercitu derelictas, sibi vendicant, nisi similes sint iis, quas milites ipsis surripuerunt. Quo casu licita est ipsis compensatio, si discerni nequeat cujus sint in individuo.

Decimò, peccant Clerici, si se militiæ implicent. Quia ipsis prohibitum est bellare, sub pœnis gravissimis, privationis utique usûs Ordinum, reclusionis in Monasterio, & si in bello moriantur, prohibetur offerri pro iis sacrificium. Et ratio est, quia bellica exercitia maximè repugnant statui ipsorum: quia militant Deo, & nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus, 2. *Timoth. 2.* Is præsertim, quæ aliena sunt à mansuetudine Christi, qui proprium pro nobis sanguinem fudit, non alienum. Et propter hoc statutum est, ut effundentes sanguinem, etiam sine peccato, sint irregulares, ait S. Thomas q. 40. a. 2. in corp. Non incurrunt tamen irregularitatem, si bello injusto impetiti, se & commune bonum defendant. Pro quo videri potest Clementina *si furiosus.* Videnda etiam quæ to. 3. lib. 7. sub finem dicturi sumus.

Cæterum conveniunt Doctores, Clericis, de licentia Superioris, concessum esse bello interesse, non ut ipsi manu propria pugnent, sed ut justè pugnantibus spiritualiter subve-niant exhortationibus suis, Sacramentorum administratione, &c. Siquidem hunc in finem Episcopi & Clerici olim ad bella procedebant, & in veteri lege Sacerdotes jubebantur sacris buccinis in bello clangere. Josue 6. Quòd autem aliqui propria manu pugnent, abusionis est, ait sanctus Thomas ibidem a. 2. ad 2. Et quia bella carnalia populi fidelis ad bonum spirituale divinum referenda sunt, sicut ad finem, cui Clerici deserviunt; ideò ad Clericos pertinet dispo-nere & inducere alios ad bellandum bella justa. Non enim ipsis interdicitur bellare, quia peccatum sit, sed quia bellandi exercitium personæ & statui ipsorum non congruit, ait S. Thomas ibidem.

CAPUT XLV.

Definitio, divisio, & malitia scandalii.

Scandalum à S. Thoma q. 43. a. 1. defini-tur, dictum vel factum minus rectum, præbens alteri occasionem spiritualis ruinae. Unde patet esse peccatum ex suo genere mortale, contra charitatem: utpote quæ prohibet voluntariè inferre proximo spiritu-ale nocumentum.

Dicitur 1º. *dictum vel factum minus re-ctum*; non quòd ad scandalum necesse sit, dictum vel factum scandalizans esse reipsà malum; sed vel reipsà malum, vel habens spe-

speciem mali. Sub dicto vero, vel facto, comprehenditur omisso, præbens similiter proximo occasionem spiritualis ruinae. Sub dictis etiam comprehenduntur scripta, sive impressa, sive non.

449 Per consequens pars illa prior complectitur 1.º cantilenas, vel colloquia impudica, inter quæ frequenter magis scandalizant impudicitiam verbis æquivocis partim insinuantia, partim tegetia; quæ proinde fatuum est à malitia scandali titulo recreationis excusare.

2.º verba contumeliosa, contemptiva, irrisoria, seu quocumque modo irritativa.

3.º libros fabulosos, vulgò Romanos, qui libidinem, vel alios vitiosos affectus legentibus inspirant, & hodie tam mulierum, quam virorum, præsertim juvenum, nobiliumque manibus tam frequenter teruntur.

4.º sententias, seu propositiones & doctrinas, quas Ecclesia velut scandalosas damnat, quibus Dei & Ecclesiæ mandata tot limitationibus, perniciosisque interpretationibus convelluntur, ut vix remaneat præceptis locus. Unde fit, ut vivat homines, non sicut oportet, sed sicuti volunt, ferèque liceat quidquid lubet, ait Cardinalis Bona princip. vit. Christ. p. 2. §. 46.

450 Posterior vero pars definitionis, factum, &c. ea omnia facta complectitur, quæ vel ex expressa, vel ex interpretativa agentis intentione proximo dant occasionem spiritualis ruinae. A speciali proinde peccato scandali excusabiles non sunt vanissimæ illæ puellæ ac feminae, quæ vel ornatu suo meretricio, vel illecebrosâ nuditate, juvenum animos ad libidinem excitant, tamen hoc expressè non intendunt. Nec magis excusabiles sunt Ecclesiastici illi, ex quorum lasciva, vel fastuosa, vel ebriosa, vel nimis mundana vita tot hodie scandala in plebe nascuntur. Nam (ut rectè Sylvester, Navarrus, Suarez, & Doctores passim contra Cajetanum tradunt) ad contrahendam specialem malitiam scandali, expressa non requiritur intentio causandi aliis mortem spiritualem; sicut ad contrahendam specialem malitiam corporalis homicidii, necessaria non est intentio expressa causandi ipsis mortem corporalem, sed sufficit interpretativa: quæ est dum quis prævidet, vel potest & debet prævidere, ex dicto vel facto suo minus recto periculum ruinae spiritualis in proximo. Tunc enim charitas (quæ non permittit exponere proximum isti periculo) distat à facto illo vel dicto abstinendum; & qui non abstinere, æquè indirectè vult & causat ruinam spiritualement ipsius, quàm indirectè vult & causat ruinam corporalem vel temporalem proximi, per furtum vel homicidium, qui abstinere non vult à dicto vel facto, quo proximum exponit illius periculo. Et sicut ad malitiam peccati contrahendam necesse non est, ut malitia ista expressè in-

tendatur (quod profectò magis diabolicum est, quàm humanum) sed sufficit quòd interpretativè: sic ad malitiam scandali contrahendam, &c.

Fateor tamen allatam scandali definitionem, solum esse definitionem scandali activi, non passivi. Unde ad utrumque comprehendendum, scandalum generaliter definiti potest, occasio spiritualis ruinae ex dicto vel facto alterius; occasionem amplè sumendo, pro occasione tam accepta, quàm data. Et sic

451 Scandalum dividitur in activum & passivum. Activum est dictum vel factum minus rectum, præbens alteri occasionem cadendi in peccatum. Passivum est peccatum occasionatum, sive in quod quispiam labitur, occasione accepta ex dicto vel facto alterius.

Passivum subdividitur in datum, seu pusillum, & acceptum, seu Pharisaorum. Datum est, quod oritur ex activo, sive ex dicto vel facto alterius, quod attentâ humanâ fragilitate, vel ignorantia, dat alteri occasionem peccandi. Acceptum, seu pharisaicum, est illud, quod non oritur ex activo, sed ex sola peccantis malitia: qualiter Scribæ & Pharisei occasionem odiendi, calumniandi, & persequendi Christum acceperunt ex innocentissimis, sanctissimisque dictis & factis ipsius.

Itaque sanctus Thomas loco citato ad 1. 453 rectè observat, quòd dictum vel factum alterius potest esse dupliciter alteri causa peccandi; uno modo per se, alio modo per accidens. Per se quidem, quando aliquis suo malo verbo vel facto intendit alium ad peccandum inducere; vel etiamsi hoc ipse non intendat, ipsum factum est tale, quod de sui ratione habet quòd sit inducivum ad peccandum, puta cum aliquis publice facit peccatum, vel quod habet similitudinem peccati. Et tunc ille qui hujusmodi actum facit, proprie dat occasionem ruinae. Unde vocatur scandalum activum.

454 Per accidens autem aliquod verbum vel factum unius est alteri causa peccandi, quando, etiam præter intentionem operantis, & præter conditionem operis, aliquis malè dispositus, ex hujusmodi opere inducitur ad peccandum, puta cum aliquis invidet bonis aliorum. Et tunc ille qui facit hujusmodi actum rectum, non dat occasionem, quantum in se est; sed alius sumit occasionem, secundum illud Rom. 7. "Occasione autem accepta, &c." Et idè hoc est scandalum passivum sine activo. Quia ille qui rectè agit, quantum est de se, non dat occasionem ruinae, quam aliter patitur. Quandoque ergo contingit, quòd etiam sit simul scandalum activum in uno, & passivum in altero, puta cum ad inductionem unius, alius peccat; quandoque scandalum activum sine passivo, puta cum aliquis inducit alium verbo vel facto ad peccandum, & ille non consentit; quandoque verò est scandalum passivum sine activo.